

Predikan

Bönsöndagen 2011, årg. 3

Psalmer: 238, 10, 528, 211, 714.

Pär-Magnus Möller

På något sätt börjar alltid livet tillsammans med Gud i börens hemlighet. Ja, bönen är en hemlighet, ett mysterium. För oss som tror har den ofta blivit en vana, men för dem som inte tror är den ett underligt fenomen: Tillsynes förnuftiga människor – ja, även de som tillhör mänsklighetens största intelligenser - för ett samtal med någon som de inte ser – ett ständigt samtal inne i människan – och ibland ett yttre samtal där de knäpper sina händer, faller på knä eller lyfter sina händer mot himlen och står med ansiktet vänt mot molnen – ja, uttrycksätten kan vara många – och för den som inte känner Gud är bönen och dess uttrycksformer ett märkligt fenomen.

Bönen, säger många, är det allra mest grundläggande språket i en människas liv. Bönen springer ur en relation som är äldre än föräldrarnas relation till barnet – en relation som är grundläggande i all mänsklig existens.

För min egen del kan jag komma ihåg att jag bad långt innan jag kallade mig kristen. Jag hade aldrig lärt mig be, för det var ett språk som inte behövde läras, det var snarare en gåva, något som getts mig bortom alla mina egna prestationer eller önskemål.

I bönen är det alltid Gud som först ropar – det glömmet vi ofta. Vi får lätt för oss att bönen är vår egen prestation, något vi borde utöva för att göra Gud glad – därför låser det sig för många människor i bönen. Men saken är den att du överhuvudtaget inte kan be om inte Gud först manar dig till det. Om du i din nöd ropar till Gud så gör du det bara för att han är där i din nöd och i nöden ropar efter dig.

Bönens övning är alltså inte att lära sig att formulera sig inför Gud – börens övning är istället lyssnandet – lyssnandet efter Guds rop efter dig i ditt inre – och din bön är bara ett svar på hans bön.

Nu är det ändå en skillnad mellan bön och bönen. Alla människor kan be – i alla religioner över världen ber man – och all bön är ett svar på Guds rop i vårt inre, muslimens, mayaindianens, hinduns bön är alla ett svar på Guds längtan efter oss. Men det finns ändå en stor skillnad på den bön som en kristen kan utöva och på den bön som den ickekristne kan be. Inte så att vår bön skulle vara bättre och finare eller något sådant – nej bön handlar ju främst om en relation.

När telefonen ringer där hemma är det inte sällan det är en telefonförsäljare som befinner sig i andra änden av linjen: – ”Hej Pär”, säger de medan de läser på

listan och försöker förstå om jag heter Pär eller Magnus eller båda delarna, ”*Hur står det till?*” ”-*Jo, tack, bra*”, svarar jag och ångrar genast att jag inte svarade att livet var svårt och eländigt och att jag var glad att just denna försäljare ringde så att jag kunde tala om livets svåra mening med honom eller henne – det tror jag är det bästa sättet att få dem att lägga på. ”- *Jag har ett fantastiskt erbjudande till dig – för bara 250 kronor i månaden får du ett bättre liv, ett fantastiskt sparande, nya rakhyvlar eller underkläder – eller varför inte en prenumeration på en tidning som du alls inte är intresserad av*”. ”- Nej tack!” säger jag – dvs om det inte är en telefonabonnemangförsäljare som vill ge mig lägre priser på telefonabonnemanget, då säger jag alltid: ”*Tack men jag har så mycket pengar att jag inte ens vet var jag skall göra av dem jag har!*” – då brukar de lägga på.

När mina föräldrar ringer, eller någon av mina vänner – då är det en helt annan sak att svara i telefonen. Ofta är det inget viktigt som skall förmedlas – och de bästa telefonsamtalen är de som börjar med att man egentligen inte har något att prata om – man vill helt enkelt umgås en stund och kolla läget – så är man tillsammans och delar lite liv några minuter via en länk.

Den kristna bönen är just sådan. När vi ber så ber vi inte till någon vi inte känner – inte någon som är långt borta och som jag behöver fjäska för eller linda in mina ord för. När jag ber till min Fader och Jesu Fader ber jag som ett barn i huset, en vän i familjen. Jag får komma med min bön till Guds tron, han som råder över allting, han som skapat allt.

En mörk stjärnklar natt kan jag se ut i rymdens evighet och fascineras av rymdens oändlighet och ogreppbarhet och veta att Gud är större än detta. Och till honom, som är större än detta, kan jag komma med min bön – och han har lovat att genom min relation med Jesus lyssna till den. Min lilla ynkliga bön har genom relationen med Jesus företrädare in i himmelen tronsal.

Jag tänker ibland att himlen är just som en gammaldags tronsal där kungen tronar i upphöjt majestät. Runt honom står tjänare och lakejer, soldater och hov. Folk träder värdigt fram till tronen, talar högtidligt och pampigt. Plötsligt rusar en av kungens sons allra närmsta vänner in i salen – och kungen stiger ner från tronen, ignorerar de orerande besökarna och rusar barnet till mötet och undrar vad han vill. Och kungen har tid och han prioriterar detta lilla möte med barnet eftersom det är en av hans älskade sons närmsta vänner. Och det barnet säger är viktigt för kungen. De som står bredvid förstår inte kungens handlande, men barnet vet och kungen vet att vad som än sägs i detta möte är viktigt, viktigare än allt – och orden betyder egentligen inget – men mötet är det som är själva saken – den som betyder mer än allt.

Och det stora är att jag får vara det barnet när jag ber i Jesu namn.

När vi ber så ber vi till vår Fader i himlen och vi får komma med vår bön till honom genom vår relation med Jesus – och vi får be denna bön i den Helige Ande.

Vad betyder det att be i den Helige Ande?

Här närmar vi oss den kristna bönen stora hemlighet. När Jesus berättade för lärjungarna att han skulle tas ifrån deras åsyn och återvända till himlen, lovade han att han skulle sända oss Hjälparen, den Helige Ande. Det som den Helige Ande sedan gjorde var att han skapade kyrkan, fyllde henne med tro, lät henne bli ett tecken för världen – och han upprätthåller henne intill alltings fullbordan. I kyrkans gemenskap fyller Helig Ande oss med liv, tröst, gudserfarenhet på många olika sätt; karismatiskt, sakramentalt, gemenskapsbaserat, organisatoriskt – ja, Guds Ande hjälper på många olika vis. I denna underliga, underbara och ibland smärtsamma gemenskap som kyrkan kan utgöra är vi kallade att leva bönen liv. Vi är kallade att bära världen och kyrkan i bön. Vi är kallade att utföra bönen arbete. För detta är också en sida av den kristna bönen hemlighet – bön är arbete, försakelse och offer.

Att be i den helige Ande är att be med kyrkans gemenskap, att låta min bön bli en regelbunden del den kyrkans ständiga bön. Själv tycker jag att det är så gott att få bära fram bönen med hjälp att psaltarpsalmerna i tidegården. Jag stämmer in i den ständiga kör som dag och natt ropar inför Guds ansikte om förbarmande, nåd och kärlek till världen. Det hänger inte på mig och min känsla – jag ber inte ens för att få något tillbaka, utan för att det är min kallelse som kristen. Jag har som kristen en särskild uppgift i den här världen – att be med den bön som ständigt har företräde inför Guds tron i himmelen.

Det är inte ovanligt att människor säger att de tycker det är tungt att be – man upplever inget i bönen, man tycker att Gud är tyst. Så kan det vara – Guds tystnad är en naturligt del i det kristna livet. En av orsakerna till denna upplevelse av bönen outhärdliga torka grundas ofta på att man har en felaktig utgångspunkt i vad bön är. I vårt njutningssökande samhälle tänker vi ibland att bönen är en rot till tillfredställelse – att bönen skall ”ge” mig något, att bönen är en skön vila från vardagen. Så kan det visserligen vara i stunder av nåd – men ofta är bönen en kamp – en delad upplevelse av Jesu lidandesbön i Getsemane. Därför är det viktigt att försöka få en regelbundenhet i bönelivet. Att sätta helig tid bland dagens alla timmar. Det är också viktigt att försöka be tillsammans med andra i församlingens böneritm - eller tillsammans med några bröder eller systrar i tron. Bön är en kamp – kampen om att låta Guds rike tydligare och tydligare manifesteras i denna värld.

Vi är som kristenhet i Sverige ganska dåliga på att öva bönen – särskilt den gemensamma bönen. För att vi skall lära känna Herren bättre inför de tider som är och som kommer, behöver vi gemensamt hitta former för detta bönearbete. Gud vet vad vi behöver redan innan vi bätt om det, och vi skall inte be för att visa och duktiga fina – utan vi skall be för att vi behöver det för vår växts skull, för vår helgelses skull – och för att världen behöver vår bön.

I bönen övar vi oss att lyssna – lyssna efter Gud. När de svåra tiderna för Kristi kyrka i Sverige blir ännu svårare än i dag – då behöver kunna känna igen Guds röst – alla kristna behöver känna igen Guds röst – annars är risken mycket stor att vi går vilse. I den tid som jag tror kommer ganska snart så kommer många röster att ropa – högt och ilsket. Man kommer att förtala oss, göra oss rädda, få oss att känna oss udda och utanför, man kommer att vilja missförstå oss och håna vår tro, man kommer att ta från oss hoppet, säga att vi inte är goda eller att vi inte är med vår tid. Min stora oro är att vi som församlingar ännu inte är riktigt redo för det. Vi är så vana att allt är lugnt och stilla och att tron är en privatsak, något som är respekterat i samhället. Mycket tyder på att saker och ting kommer att hända som ändrar denna trygghet. Då behöver vi i det upplevda kaoset känna igen Herdens röst – veta att han inte är långt borta – att han har en väg för sin församling.

Bönen är en gåva och ett arbete. Bönen för världen, för alla lidande, för alla sjuka, för alla flyktingar – bönen om fred, om tro, om upprättelse för världen är det som uppehåller världen. Dag och natt kommer Jesu vänner inför Guds tron i himlen och alla får de företräde. Och kungen rustar dem med kraft, med visshet, med frid. Så lär Jesu vänner lära känna kungen. De växer till i tro och blir till ett tecken för världen.

En sista bild:

Jag tänker att församlingen och var och en bedjare är som Moses som gick upp på berget för att samtala med Gud. När han kom ner från berget lyste hans ansikte av Guds härlighet – själv märkte Moses inget – men världen såg och trodde. Moses hade, precis som vi, varje gång vi ber, varit inför Levande Guds ansikte och sett det världen inte kan se – men nu kan ana genom oss och vår helgelse.

Så mäktigt är det att be till Fadern, genom Sonen i den Helige Ande.